

Міністерство освіти і науки України
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ «БЕРДЯНСЬКИЙ
МАШИНОБУДІВНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
Національного університету «Запорізька політехніка»

Циклова комісія гуманітарної, соціально-економічної та природничо-
наукової підготовки

МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

(творчі завдання+ключі до них)

З ПРЕДЕМТУ УКРАЇНСЬКА МОВА

Тема :«Морфологія»

Розробник: Кульбашенко Катерина Володимирівна

2022р.

ВСТУП

Одним з найбільш дієвих прийомів, які сприяють вступній мотивації на уроках української мови, є вправи з ключами. Прийом цей не новий, але вдало дібраний мовний матеріал таких вправ значно розширює ефективність його використання. Зокрема, ключі до вправ водночас можуть бути своєрідними епіграфами до тієї чи іншої мовної теми. Пошук таких ключів сприяє концентрації уваги студентів, активізує їхнє мислення, а вчителю дає змогу чітко окреслити мету заняття, використати виховний потенціал вислову.

Крім того, подібні вправи виконують важливу функцію: формують правописну компетенцію здобувачів освіти, взаємопов'язану з постійним мисленням.

Вправи з пропуском дозволяють формувати в студентів уміння знаходити та виділяти орфограми в різних морфемах написаних слів. Позитивним у завданнях такого типу є те, що вони дозволяють охопити великий обсяг вивчених орфограм та пунктограм. Для кращого засвоєння орфограм та для миттєвої перевірки виконаного завдання самим здобувачем освіти використовуються заковані в текстах вправ вислови: скоромовки, прислів'я, приказки, відповіді на загадки, фразеологізми або частини крилатих висловів.

Залежно від мети заняття матеріал вправи може аналізуватися на окремих рівнях мовознавчої науки або комплексно.

ІМЕННИК

Ключ: *У всіх вправах, позначених зірочкою, з перших букв вписаних слів складуться слова-ключі; якщо вправа позначена ** — слід брати другі букви, а якщо *** - треті.

Завдання № 1* *

Випишіть подані іменники в чотири колонки за відмінами.

Сходинка, взуття, ясність, блакить, плем'я, стаття, погода, клен, хутір, зустріч, каченя, яйце, вдих, ожеледь, сонце, синь, обличчя, охорона, роззява, старість, курча, учениця, край, лелека, будень, тьмяність.

Ключ. У словах перших трьох колонок підкресліть другу від початку букву. З цих слів повинно скластися закінчення вислову

I. Франка: „*Не може при добрі той жити, ...*“.

Завдання № 2* *

Іменники III відміни поставте в орудному відмінку однини й запишіть у дві колонки:

1) з подвоєнням букв;

2) без подвоєння букв.

Узгодженість, пристрасть, одіж, жовч, зелень, здатність, щирість, цвіль, старість, тьмяність, подорож, блакить, ясність, лякливість, п'ядь.

Ключ. З других букв кожного слова повинен скластися початок вислову Д.Павличка: „*..., там загиба зневіра*“.

Завдання № 3* *

Згрупуйте подані іменники і запишіть у дві колонки:

а) із подвоєнням;

б) із подовженням.

Схваленень, ссавець, юннат, служіння, піддубник, рілля, обличчя, агровідділ, Запоріжжя.

Ключ. Підкресліть у кожному слові другу букву. З цих букв повинні скластися два слова, пропущені у вислові: „*Де... буде — ... прибуде*“.

Завдання № 4***

Подані іменники згрупуйте і запишіть за алфавітом у дві колонки:

- а) назви істот;**
- б) назви неістот.**

Квартирант, клей, критик, кат, кулак, кішка, ковзанка, кокчетавець, канал, Куяльник (курорт), капітан, кропива.

Ключ. У кожному слові підкресліть третю букву. З цих букв прочитайте два слова, пропущені у вислові: „*І золота клітка для...*“.

Завдання № 5**

Випишіть подані іменники у дві колонки за алфавітом:

- а) назви істот;**
- б) назви неістот.**

Дорога, король, болото, дантист, їжа, адреса, двійник, килим, брова, людина, аптекар, ідол, брат.

Ключ. У кожному слові підкресліть другу від початку букву. Повинно скластися закінчення вислову: „*Що не кажи, а...*“.

Завдання № 6**

Визначте, до якого роду належать подані іменники. Запишіть їх у три колонки:

- а) іменники чоловічого роду;**
- б) жіночого роду;**
- в) середнього роду.**

Осінь, світло, с слух, сіно, сорока, семестр, образа, одруження, одяг, сатира, сміття, скатерть, салат, суцвіття, сажа, орган, сховище.

Ключ. Із других букв повинні скластися слова, пропущені у прислів'ї „...ховається від роботи, як ...“.

Завдання № 7**

Іменники запишіть у три колонки залежно від того, до якого роду вони належать:

- а) іменники чоловічого роду;**
- б) жіночого роду;**
- в) середнього роду.**

Озеро, спорт, адреса, грім, совість, сало, дрань, взуття, сад, колосся, слово, молодь, долото, звір, їжа, утворення, участь, одяг, море, кадрийль, народ.

Ключ. Підкресліть у кожному слові другу від початку букву. З цих букв повинен скластися вислів.

Завдання № 8**

Поставте подані іменники у Н. в. множини і запишіть у дві колонки:

- а) із закінченням -и;**
- б) із закінченням –і.**

Справа, батько, око, вежа, успіх, друг, птах, річ, їдальня, рука, тхір, танець.

Ключ. Із других букв повинні скластися два слова, пропущені в прислів'ї: „Який ..., така й ...“.

Завдання № 9***

Іменники запишіть у дві колонки залежно від того, яке число вони мають:

а) ті, що мають форму множини;

б) ті, що мають форму однини.

Брухт, лещата, граблі, тепло, ласощі, смалець, молоко, нетрі, кров, Саяни.

Ключ. У кожному слові підкресліть третю від початку букву. З цих букв повинні скластися два слова, пропущені у вислові: „*Де..., там і приятелів мало*“.

Завдання № 10**

Від поданих іменників утворіть кличну форму і запишіть у дві колонки:

а) із закінченням -о;

б) із закінченням -е:

Остап, школа, квочка, юнак, Ніна, доля, утіха, мама, співак, Настя, імператор, хмара, зима, Київ.

Ключ. У кожному слові підкресліть другу від початку букву. З цих букв прочитайте замість крапок два слова: „*Весна красна..., а осінь...*“.

Завдання № 11***

Подані слова погрупуйте і запишіть за алфавітом у дві колонки:

а) іменники;

б) прикметники.

Вишневий, велетень, вовк, вагон, власний, віолончель, взуттєвий, вбогість, ведмежий, враження.

Ключ. У кожному слові підкресліть третю букву. З цих букв повинні скластися два слова, пропущені в прислів'ї: „*Чоловік у домі..., а жінка - ...*“.

Завдання № 12**

Подані іменники запишіть у три колонки залежно від того, до якої відміни вони належать:

- а) іменники I відміни;
- б) іменники II відміни;
- в) іменники III відміни.

Ліс, слива, осінь, свято, абзац, перемога, свідомість, в'ялість, Одеса, Луцьк, надія, удав, стать, учениця, голова, село, сніг, змія, жовч, льон, кухня.

Ключ. У кожному слові підкресліть другу від початку букву. З цих букв прочитайте вислів.

Завдання № 13**

Запишіть у чотири колонки іменники:

- а) I відміни;
- б) II відміни;
- в) III відміни;
- г) IV відміни:

Змій, цвіль, яма, їжаченя, Нева, слід, сльоза, жовч, теля, сьомга, мило, онуча, Англія, здобич, ведмежа, Микола, онук, ікра, муть.

Ключ. Підкресліть другу від початку букву, прочитайте пропущені чотири слова із прислів'я: „*Кожний... на свій...*“.

Завдання № 14**

Подані іменники згрупуйте за відмінами і запишіть у дві колонки за алфавітом:

- а) іменники I відміни;
- б) іменники II відміни.

Кисень, весна, самба, океан, читанка, погляд, аплікація, ізюм, економіка, смак, стежка, блюзка, дятел, вставка.

Ключ. Із других букв кожного слова повинен скластися фразеологічний зворот. Поясніть значення цього вислову. Складіть із цим зворотом речення.

Завдання № 15**

Іменники І відміни поставте в О. в. однини й запишіть у дві колонки:

- а) із закінченням -ою;**
- б) із закінченням -ею (-єю):**

Груша, іграшка, сльоза, кислота, надія, енергія, аббревіатура, миля, погода, стаття, Україна, роса, льонозаготівля.

Ключ. У кожному слові підкресліть другу від початку букву. З цих букв прочитайте закінчення вислову: „Слово — не стріла, а...“.

Утворіть кличну форму з іменників *Україна, груша, надія*.

Завдання № 16**

Подані іменники І відміни по ставте у Р. в. множини й запишіть у дві колонки:

- а) із уставним -е- в закінченні;**
- б) із уставним -о- в закінченні:**

Свічка, швальня, пісня, спілка, ставня, ножівка, блузка, гривня, ділянка, шабля.

Ключ. Підкресліть другу від початку букву, прочитаєте закінчення вислову: „*Шукай..*“. Поясніть значення цього вислову.

Завдання № 17*

Згрупуйте іменники І відміни за групами і запишіть у три колонки:

- а) тверда група;**
- б) м'яка група;**
- в) мішана група:**

Пісня, слива, сажа, коса, унія, лижа, свиня, огорожа, акула, журба, вежа, тополя, ідея, афіша, етика.

Ключ. У кожному слові підкресліть першу букву. З цих букв прочитайте закінчення вислову: „*Добра голова не...*“.

Зробіть фонетичний розбір слова *пісня*.

Завдання № 18*

Подані іменники II відміни поставте у Р. в. однини й запишіть у дві колонки:

- а) із закінченням -у (-ю);
- б) із закінченням -а (-я).

Щавель, обвал, шуп, загін, овід, квадрат, ананас, народ, жакет, екран, аванс, Єгипет, шлунок, шампунь.

Ключ. У кожному слові підкресліть першу букву. З цих букв прочитайте два слова замість крапок у вислові: „*Не кажи завжди, ..., а знай завжди, ...*“.

Поясніть, яке явище відбувається під час зміни слів: *щавель, шлунок, загін, овід.*

Зробіть звуко-буквений аналіз слова *щавель.*

Завдання № 19**

Поставте подані іменники II від міни в О. в. однини і запишіть у дві колонки:

- а) із закінченням -ем;
- б) із закінченням -ом:

Дятел, м'яч, школяр, екватор, обід, кліщ, липень, лісник, оселедець, ескіз.

Ключ. Підкресліть у кожному слові другу букву. Повинно скластися два слова, пропущені у вислові: „*У вічі, ..., а заочі, ...*“. Поясніть значення цього вислову.

Завдання № 20**

Запишіть подані іменники у дві колонки:

- а) іменники II відміни;

б) іменники III відміни.

Їжачок, м'якоть, узгодженість, щавель, милість, хлопець, ситець, активність, доповідь, стілець, смерть, кисень.

Ключ. Із других букв прочитаєте фразеологічний зворот.

Іменники першої колонки поставте у Р. в. однини. Яка відмінність у закінченнях? Яке явище відбувається при зміні цих слів?

Завдання № 21**

Подані іменники згрупуйте і запишіть у дві колонки:

а) іменники II відміни;

б) іменники IV відміни.

Здоров'я, ім'я, каченя, дитятко, становлення, стриження, тигренок, ведмежа, знаряддя, орленя, дівча, лисенятко.

Ключ. Підкресліть другу від початку букву в кожному слові. З цих букв прочитайте два слова, пропущені у вислові: „У ... *заболить палець, а у ... серце*“

Завдання № 22*

Випишіть іменники.

Перемога, весело, кожен, орнамент, дорога, високо, прекрасний, одяг, допомагати, творити, робота, повільний, острів, великий, три, синій, журба.

Ключ. З їхніх перших букв складеться слово.

Завдання № 23*

Випишіть в одну колонку іменники, що позначають істот, в другу ті іменники, що позначають неживі предмети.

Дитина, рибалка, двері, учень, одяг, рух, жінка, олівець, брат, автор, гриб, автобус.

Ключ. З їхніх перших букв складеться слово.

Завдання № 24*

Випишіть спочатку ті іменники, що можуть вживатися і в однині, і в множині, потім — іменники, що вживаються тільки в однині, і іменники, що вживаються лише в множині.***

Вода, гроно, сум, робота, висівки, гроші, провесінь, дорога, горе, професор, прогрес, вершки, входини, позолота, дитина, Суми, брат.

Ключ. З їхніх перших букв складеться слово.

Завдання № 25*

Випишіть іменники першої відміни.*

- а) Подорож, змія, енергія, шерсть, кріт, молитва, дівча, лисиця, сіль, яблуна, плющ, вікно.
- б) каченя, виставка, етика, крісло, вітер, чай історія, мудрість, робота, сучасність.

Ключ. З їхніх перших букв складеться слово.

Завдання № 26*

Випишіть іменники другої відміни.*

- а) Земля, оберіг, хмара, сон, дівча, подорож, ніс, обличчя, надія, вітер, круча, сирота, атом;
- б) подорож, краса, понеділок, острів, документ, оса, машина, одяг, розум, подорож, теля, обличчя, розвідка, стіл, життя;
- в) сухість, плющ, акварель, екран, ром, елемент, масаж, олівець, гараж, мужність, аналіз.

Ключ. З їхніх перших букв складеться слово.

Завдання № 27*

Поділіть іменники за відмінами.

Площа, оранжерея, параграф, маля, сіль, обличчя, дорога, осінь, аудиторія, соловей, робота, ім'я, річ, товариш, Україна, сім 'я, тінь, наука, успіх, теля, особа, плече, оленя, круча.

Ключ. З їхніх перших букв складеться слово.

Завдання № 28***

Випишіть у першу колонку іменники твердої групи, у другу — іменники м'якої групи, у третю — іменники мішаної групи.***

Виставка, книга, буря, дорога, площа, географія, економіка, листоноша, сім я, сітка, їжа, староста, канцелярія, скатерть.

Ключ. З їхніх третіх букв складуться слова.

Завдання № 29***

Випишіть у першу колонку іменники твердої групи, у другу — іменники м'якої групи, у третю — іменники мішаної групи.

Газетяр, вікно, носій, орендар, Павло, книш, твір, місце, футболіст, каменярь, декламатор, аптекар, воротар, трактор, крий, ткач.

Ключ. З їхніх третіх букв складуться слова.

ПРИКМЕТНИК

Завдання № 30*

Подані прикметники згрупуйте і запишіть у дві колонки:

а)якісні;

б)відносні.

Чистий, паперовий, річний, уважний, осінній, живий, оранжевий, глухий, скляний, особливий, атомний.

Ключ. У кожному слові підкресліть першу букву. З цих букв прочитайте закінчення вислову: „*Не сунь носа до...*“.

Завдання № 31**

Згрупуйте прикметники і запишіть їх у три колонки:

- а) якісні;**
- б) відносні;**
- в) присвійні.**

Узбецький, дзвінкий, Остапів, дрібний, добрий, слонячий, Амурський, духовий, вовчий (хвіст), убогий, Охтирський, Андріїв, сильний, письмовий, заячий (слід), свіжий.

Ключ. Із других букв прочитаєте фразеологічний зворот. Як ви розумієте цей вислів?

Завдання № 32*

Запишіть подані прикметники в три колонки:

- а) якісні;**
- б) відносні;**
- в) присвійні.**

Грошовий, солодкий, оборонний, Васьчин, легкий, родинний, онуків, овочевий, братній, лікарів, огрядний, центральний, Олегів, вузький, електронний, мамин, охайний, металевий.

Ключ. Підкресліть у кожному слові першу букву. Повинно скластися три слова, пропущені у вислові:

„... вилетить., а повернеться...“.

Визначте, від яких слів утворені прикметники третьої колонки.

Завдання № 33*

Згрупуйте прикметники і запишіть у дві колонки:

- а) ті, що належать до твердої групи;**
- б) ті, що належать до м'якої групи.**

Лимонний, античний, сусідній, гіркий, літній, історичний, останній, довічний, вечірній, народний, осінній, енергійний.

Ключ. Із перших букв прочитаєте початок приказки: „... — ключ до серця“.

Серед поданих прикметників знайдіть якісні. Утворіть вищий і найвищий ступені порівняння.

Завдання № 34**

Запишіть подані словосполучення у дві колонки:

а) відносні і присвійні прикметники;

б) якісні прикметники.

Гусяча шкіра, крокодилячий хвіст, вовча натура, крокодилячі сльози, мамина каблучка, мамин синок, гусячі крила, бабусині яблука, осине гніздо, бабські вигадки, вовче виття.

Ключ. Підкресліть у другому слові другу від початку букву. З цих букв прочитайте слова замість крапок у відомому вислові: „*Без... і... немає України*“.

Поясніть, у якому значенні вжиті прикметники другої колонки. Складіть два речення.

Завдання № 35**

Подані словосполучення згрупуйте і запишіть у такому порядку: якісні — відносні — присвійні:

(Дівча) коса, (золото) весілля, (лисиця) хвіст, (дівча) врода, (золото) перстень, (лисиця) вдача.

Ключ. Розкриваючи дужки, утворіть прикметники. Підкресліть у других словах другу від початку букву. Повинна бути відгадка до загадки: „*Літом одягу одягає, а на зиму скидає*“.

Утворіть від поданого слова-відгадки відносний прикметник. Складіть з ним два словосполучення.

Завдання № 36**

Розкрийте дужки, утворіть подані словосполучення і запишіть їх у дві колонки:

а) з якісними прикметниками;

б) з відносними прикметниками.

(Камінь) ядро, (дуб) учень, (срібло) ніж, (камінь) серце, (золото) осінь, (липа) аналіз, (золото) злиток, (срібло) весілля, (дуб) кора.

Ключ. Підкресліть у кожному другому слові другу букву. З цих слів прочитайте початок вислову: „... - роби сміло“.

Поясніть значення словосполучень першої колонки.

Завдання № 37**

Розкриваючи дужки, утворіть сполучення прикметників з іменниками, згрупуйте їх і запишіть у дві колонки:

а) відносні;

б) присвійні.

(Птах) дзьоб, (батько) університети, (птаха) переліт, (лисиця) нора, (песець) убір, (батько) брат, (лисиця) комір, (песець) ніжки.

Ключ. У кожному другому слові підкресліть другу від початку букву. Відгадайте загадку: „На синьому килимі жовті зерна посіяні“.

Зробіть фонетичний розбір слова *дзьоб*.

Завдання № 38*

Утворіть від поданих іменників присвійні прикметники і запишіть їх у дві колонки:

а) із суфіксом -ин-;

б) із суфіксом -ів.

Петро, Параска, Ірина, Роман, соболь, Андрій, невістка, циган, Явдоха, Яшко.

Ключ. Підкресліть у кожному слові першу букву. Повинно скластися два слова на початку вислову І. Я. Франка: „... і ... — великі дві сили.“

Завдання № 39**

Розкриваючи дужки, складіть, подані словосполучення і запишіть їх у три колонки:

- а) прикметники із суфіксом *-ів-*;**
- б) із суфіксом *-ов-*;**
- в) із суфіксом *-ев-*:**

(Сват) іменини, (батько) охоронець, (секретар) адреса, (кум) сміх, (дід) ласка, (Кармелюк) слава, (сторож) замок, (лікар) порада, (брат) риба, (Шевченко) край, (зять) ощадкнижка, (сусід) айва, (Кайдаш) син.

Ключ. У наявних іменниках підкресліть другу від початку букву. Прочитайте закінчення приказки: „З великої...“.

Серед іменників знайдіть ті, що належать до I відміни.

Завдання № 40**

Подані словосполучення перебудуйте так, щоб із неузгоджених означень утворились узгоджені. Запишіть їх у дві колонки:

- а) прикметники із суфіксом *-ин-*;**
- б) прикметники із суфіксом *-ів-*:**

Псевдонім Панаса, олівець Галі, сюртук Миколи, хлів Михайла, молот коваля, одяг Марійки, лист Ольги, свояк Василя, розум Петра, онук Наталки, сміх Андруся, сапка Параски.

Ключ. Підкресліть у кожному другому слові другу букву. Повинно скластися закінчення вислову „Бджола жалить жалом, а... — ...“.

Завдання № 41*

Від поданих іменників утворіть нові прикметники і запишіть їх у дві колонки:

- а) ті, що мають суфікс *-ов-*;**
- б) ті, що мають суфікс *-ев-*:**

Березень, ліс, ізюм, рющ, алюміній, поле, шахи, тюль, акація, електроіскра.

Ключ. Із перших букв прочитайте закінчення, прислів'я: „Добрий сусід...“.

Завдання № 42**

Утворіть від поданих іменників прикметники, які мають суфікс -*ни*- (1 колонка) і суфікс -*н*- (2 колонка):

Ягода, оборона, сукно, солома, глина, злидні, чавун, полотно, хвилина, звір, лимон, листя.

Ключ. Підкресліть у кожному слові другу від початку букву. Повинні скластися два слова, пропущені у вислові: „До ... треба й...“.

Завдання № 43*

Розкрийте й утворіть словосполучення. Запишіть їх у дві колонки:

- а) прикметники, що мають суфікс -*н*-;**
- б) прикметники, що мають суфікс -*ни*-.**

(Дерево) короб, (лимон) сироп, (вікно) отвір, (птаха) літ, (осінь) ліс, (глина) ідол, (солома) тюк, (туман) острів, (сукно) відріз, (просо) колос, (ціна) ячмінь, (весна) аромат.

Ключ. Від перших букв іменників прочитайте два слова, пропущені у вислові: „Золота.... не тішить“. Поясніть значення цього вислову.

Завдання № 44**

Утворіть прикметники, розкриваючи дужки. Запишіть їх у дві колонки:

- а) із суфіксом -*ов*-;**
- б) із суфіксом -*ев*-.**

(Снігур) згряя, (іграшка) набір, (дощ) погода, (ситець) блузка, (сталь) прокат, (слива) джем, (окунь) ікра, (акт) зала, (щавель) борщ, (казка) герой.

Ключ. Підкресліть другу букву від початку в новоутворених прикметниках. Повинно скластися два слова, пропущені у прислів'ї: „Яка..., така ...“.

Завдання № 45**

Від іменників, що в дужках, утворіть прикметники і подані словосполучення запишіть у дві колонки:

а) із суфіксом -ян-;

б) із суфіксом -ов-.

(Мед) збір, (калина) сопічка, (листя) оксамит, (колір) олівець, (пшоно) суп, (сосна) дошка, (вода) слід, (дуб) **стіл**, (трава) килим, (полотно) скатерть, (береза) каша.

Ключ. Від других букв других слів повинні скластися два слова, пропущені у вислові: „Всяк... до свого... звик“.

Зробіть фонетичний розбір слова *олівець*.

Завдання № 46*

Згрупуйте подані прикметники за значенням і запишіть у дві колонки слова, які стосуються:

а) матеріалу;

б) призначення:

Тракторний, вугільний, олов'яний, електричний, вишневий, картонний, лексичний, ярмарковий, алюмінієвий, технічний.

Ключ. Підкресліть першу букву. Прочитайте пропущені два слова із приказки: „Поставилистерегти“.

Як ви розумієте цей вислів?

Завдання № 47*

Від поданих іменників утворіть прикметники і запишіть у дві колонки ті, що стосуються:

а) матеріалу;

б) місця.

Село, глина, область, ліс, ізумруд, округ, рис, держава, кислота, клас, овочі, Одеса.

Ключ. Від перших букв повинні скластися два слова, пропущені у при-
слів'ї: „... зробиш — ... з'їси“.

Завдання № 48**

Запишіть складні прикметники у дві колонки:

а) ті, що пишуться разом;

б) ті, що пишуться через дефіс:

Круго/світній, Східно/Китайське (море), світло/голубий, жовто/гаря-
чий, азотно/кислий, кисло/солодкий, судно/будівний, блідо/рожевий, зимо-
во/весняний, зміє/подібний, англо/ український, мовно/літературний,
сніго/очисний, чорно/морський, лютнево/березневий.

Ключ. Підкресліть другу від початку букву. Прочитайте два слова
замість крапок у вислові: „... *жити* — ... *дорожити*“.

Завдання № 49**

Утворіть складні прикметники від поданих сполучень слів.

Запишіть їх у дві колонки:

а) із вставним -є-;

б) із вставним -о-:

Слабий, сила; весь, світ; людина, подібний; окунь, подібний; насіння,
очищати; один, кімната; мир, любити; сніг, очищати; праця, любити; кислий,
молоко; зброя, носити.

Ключ. Підкресліть другу від початку букву. Прочитайте закінчення відомого
вислову: „*Розум* — ...“.

Зробіть фонетичний розбір слова *насіння*.

Завдання № 50*

Згрупуйте подані словосполучення слів, утворіть складні прикметники і запишіть їх у дві колонки:

а) ті, що пишуться разом;

б) ті, що пишуться через дефіс.

Спорт/маси, три/рік, електрика/музика, вокал/інструмент, машина/будувати, риба/конберви, історія/культура, ясний/око, темний/синій, вісім/метр, лірика/драма, ультра/червоний, Америка/Росія.

Ключ. Підкресліть у кожному слові першу букву. Повинні скластися два слова, пропущені у прислів'ї: „Хто в... дивиться, той од... кривиться“. Знайдіть сполучення слів, де є числівники й іменники. Побудуйте з ними речення.

Завдання № 51*

Від поданих сполучень утворіть складні прикметники. Згрупуйте їх і запишіть у дві колонки:

а) із вставним -и-;

б) із вставним -о- (-бо-):

2 сторони, 12 складів, 7 літ, 3 елементи, 1 рік, 4 око, 5 відер, 2 дні, 8 екранів, 3 електроди, 1 час, 6 членів, 4 кути, 3 кімнати, 3 окиси, 4 осі.

Ключ. Знайдіть першу букву вказаних іменників, підкресліть і прочитайте два слова, які пропущені у вислові: „Гостре... коле...“.

Визначте відміну, до якої належать ці слова.

Розберіть за будовою два за вибором прикметники.

Завдання № 52***

Випишіть прикметники.***

Синій, добре, дорога, вчорашній, вранці, завтрашній, книжковий, високо, спереду, пізній, вночі, ранній, вперше, пташиний.

Ключ. З третіх букв виписаних слів складеться слово.

Завдання № 53**

Випишіть словосполучення з якісними прикметниками.**

Сміливий вчинок, сонячний день, журавлиний ключ. холодний вечір, глибока криниця, дерев'яний будинок, довгий стіл, паперові іграшки, золоте перо, скромна людина, гострий ніж.

Ключ. Із других букв прочитаєте слово.

Завдання № 54**

Із поданих словосполучень випишіть словосполучення з відносними прикметниками.**

Квартальних звіт, гарячий суп, красива дівчина, березневий день, молода людина, великий сад, братова сорочка, вчорашній гість, дрібний дощ, хімічний препарат, грушевий сік.

Ключ. Із других букв прочитаєте слово.

Завдання № 55***

Випишіть словосполучення з присвійними прикметниками.***

Гарний подарунок, мавпячий хвіст, ведмежий суд, крокодилячі сліди, добра людина, крокодиляча сумка, ведмежа послуга, крокодилячі сльози, ведмежа лапа, братня послуга, яскраве світло братова сорочка.

Ключ. Із третіх букв прочитаєте слово.

Завдання № 56***

Випишіть у першу колонку словосполучення з якісними прикметниками, у другу — з присвійними прикметниками, у третю — з відносними.***

Добра людина, мовознавча дискусія, смачний обід, котячий хвіст, прибережні села, солодкий чай, старий човен, міська площа, слонови бивні, вовча лапа, біологічний факультет, щедрий чоловік, літні канікули, братова сорочка, пташиний крик, блакитна сукня, журавлине крило.

Ключ. Із третіх букв прочитаєте слова.

Завдання № 57***

Випишіть у першу колонку прикметники твердої групи, у другу — прикметники м'якої групи.***

Передній, древній, поперечний, гарячий, книжний, самотній, всесвітній, посередній, народний, колишній, продажний, відповідний, сторонній, старіший.

Ключ. Із третіх букв прочитаєте слова.

ЗАЙМЕННИК

Завдання № 58***

Випишіть займенники.***

Блакить, допомога, високо, казна-що, середя, хтось, велич, наш, лівша, степ, подорож, біг, абищо, північ, сестра, котрий, білий, вода, дружба.

Ключ. Із третіх букв прочитаєте слово.

Завдання № 59**

Утворіть подані сполучення із займенниками третьої особи, розкрийте дужки і запишіть у дві колонки:

- а) займенники без приставного я-;**
- б) із приставним я-:**

Сказав (він), змирився з (він), ходив до (вони), покохав (вона), зрозумів (вони), слідкував за (воно), носив (воно), командував (вони), звільнив (він), скопив з (він), написав (вони), говорив до (вона).

Ключ. У перших словах підкресліть другу від початку букву. З цих букв прочитаєте два слова із прислів'я: „... в теплі — ... на столі“.

Визначте, у якому відмінку вживаються займенники другої колонки.

Завдання № 60**

**Розкриваючи дужки, запишіть і подані сполучення у дві колонки:
а) без приставного н-; б) із приставним н-.**

Співати без (вони), спекти (він), тікати від (він), ліпити (вони) сватати (вона), усиновити без (вона), знайти біля (він), знати (він), тягнути до (воно), няньчити (воно).

Ключ. Підкресліть у перших словах другу букву. Повинні скластися два слова, пропущені у прислів'ї: „У дурного... дурна й...“.

Завдання № 61**

Запишіть, розкриваючи дужки, сполучення із особовими займенниками у дві колонки: а) ті, що вживаються в однині; б) ті, що вживаються в множині:

Їхати з (він), зловити (воно), покликати (ми), сісти біля (я), рвати з (вони), зв'язати (вона), летіти до (ви), берегти (ти), оцінити (вони), зцідити (воно), сьорбати без (ми), тьохкати з (я).

Ключ. З других букв перших слів прочитаєте два пропущені слова із прислів'я: „Чужий... не годує...“.

Завдання № 62**

Подані сполучення із особовими займенниками згрупуйте і запишіть у дві колонки: а) ті, що мають форму однини; б) ті, що мають форму множини.

Взяти (ми), звеліти (він), везти (я), мити (вони), осідлати (він), умити (ви), знати (вона), кохати (ми), носити (воно), нюхати (вони), любити (ти).

Ключ. Підкресліть у перших словах другу від початку букву. Повинні скластися два слова замість крапок у прислів'ї: „Простиш... — заплачеш...“.

Чого вчить нас цей вислів? Запишіть, які подібні прислів'я ви вже знаєте

Завдання № 63*

Розкрийте дужки й утворіть з особових займенників присвійні. Запишіть словосполучення у дві колонки: а) ті, що вживаються в однині; б) ті, що вживаються у множині.

(Ви) гроші, (воно) мати, (вони) речі, (ти) ідея, (ви) імена, (я) шафа, (ти) штани, (він) олівець, (ти) очі, (вони) кінь, (ми) козак.

Ключ. З перших букв іменників прочитаєте пропущені слова із прислів'я: „Пустий... введе в...“. Знайдіть серед іменників ті, що мають тільки форму множини. Складіть з ними речення.

Завдання № 64***

Згрупуйте спочатку іменники згідно алфавіту і запишіть їх разом із займенниками у дві колонки: а) з літерою я; б) з літерою с: їхнє плем'я, твій пейзаж, ваш Сибір, мій стаж, наша пам'ять, їхній сарай, ваш Петербург, моя порада, його сотня, їхній пеан, наша свобода, його пес, її сковорода.

Ключ. Підкресліть у кожному іменнику третю від початку букву. Повинні скластися слова, яких бракує у прислів'ї: «Який..., така й...».

Зробіть звуко-буквенний аналіз слова *пам'ять*.

З двома будь-якими словосполученнями складіть речення.

Завдання № 65**

Подані словосполучення згрупуйте і запишіть у певному порядку у дві колонки: а) присвійні займенники; б) вказівні займенники.

Цей огірок, наш успіх, моє свято, ота казка, оцей одяг, їхня вишня, ті люди, ваші книги, ця школа, твій дядько, ці сани.

Ключ. Знайдіть у других словах другу від початку букву. З цих букв складуться два пропущених слова із прислів'я: „*Простий, як..., а лукавий, як ...*“.

Завдання № 66**

Запишіть сполучення дієслів з неозначеними займенниками у дві колонки:

а) ті, що пишуться разом;

б) ті, що пишуться окремо:

Згодувати де/з/чим, збирати з/де/ яким, носити де/кому, ловити аби/з/ким, зрубати що/сь, уродити де/ в/чому, ущільнити аби/чим, ощадити аби/в/якому, писатиде/що, лити аби/на/кого, скаржитись де/про/що, сказати аби/кому.

Ключ. Підкресліть у перших словах другу букву. Повинні скластися два слова, пропущені у прислів'ї: «*Добрий..., та поганий...*».

Завдання № 67*

Згрупуйте подані словосполучення і запишіть у дві колонки займенники, які пишуться: а) разом; б) через дефіс:

Будь/яка пісня, казна/хто розуміє, чий/сь брат, кого/небудь об'єднати, аби/яка афіша, ні/чий голос, хтозна/чия хата, де/який автобус, будь/чий атестат, який/небудь чобіт, ні/який чоловік.

Ключ. У других словах підкресліть першу букву.

З цих букв прочитаєте пропущені слова у прислів'ї: „*Восени..., а навесні...*“.
Зробіть фонетичний розбір слова *розуміє*.

Завдання № 68*

Згрупуйте подані словосполучення у дві колонки, де неозначені займенники пишуться: а) через дефіс; б) окремо.

Косити хтозна/на/чому, нарвати хтозна/чого, адресувати будь/кому, опалювати будь/в/чому, дати кому/ небудь, міняти казна/на/що, взяти

хтозна/кого, опинитися будь/у/кого, охороняти казна/що, робити хтозна/в/чому, різати будь/чим, іти будь/ з/ким, інвестувати в будь/що.

Ключ. Від перших букв перших слів прочитаєте два слова, яких бракує у прислів'ї: „Роби... - буде й у...“.

Завдання № 69*

Подані словосполучення із неозначеними та заперечними займенниками запишіть у дві колонки: а) ті, що пишуться разом; б) ті, що пишуться окремо.

Учити де/кого, одягти ні/в/чому, молоти де/в/кого, нести ні/чого, зганяти ні/з/ким, укрити аби/кого, варити ні/в/кого, снідати аби/з/ ким, казати ні/кому лягти ні/на/що, стукати де/чим, стати де/з/чим, питати ні/про/кого, мити ні/чим.

Ключ. Підкресліть у перших словах другу від початку букву. Повинно скластися із цих слів прислів'я: „...погано, а... ще гірше“.

Завдання № 70**

Згрупуйте подані сполучення і запишіть у дві колонки, де займенники виступають: а) у ролі означень; б) у ролі додатків:

Її онук, скинути її, зловити його, його липа, рубати їх, їхній стіл, наш актор, збирати нас, ростити вас, ваш рукав, скопати його.

Ключ. У поданих іменниках і дієсловах з других букв вичитаєте два слова із прислів'я: „Знайдеш... — знайдеш і...“.

Завдання № 71**

Випишіть відносні займенники.

Мене, наш, скільки, їх, кожний, що, я, себе, хто, чия, жодний, його, які, вона, будь – хто.

Ключ. У кожному слові підкресліть другу букву й прочитаєте нове слово.

Завдання № 72**

Випишіть присвійні займенники.

Цей, твій, воно, який, мій, їхній, такий, самий, наш, ніякий, дехто, жодний, що – небудь.

Ключ. У кожному слові підкресліть другу букву й прочитаєте нове слово.

Завдання № 73**

Випишіть означальні займенники.

Дехто, всякий, скільки, цей, кожний, ваш, його, який, інший, я, вона, ніхто, жодний.

Ключ. У кожному слові підкресліть другу букву й прочитаєте нове слово.

Завдання № 74**

Випишіть неозначені займенники.

Вона, їхня, абищо, всякий, будь – який, кожний, скільки – небудь, деякий, нічий, хтось.

Ключ. У кожному слові підкресліть другу букву й прочитаєте нове слово.

ЧИСЛІВНИК

Завдання № 75*

Запишіть, розкриваючи дужки, у дві колонки словосполучення:

1) з іменниками, у яких закінчення – а;

2) з іменниками, у яких закінчення – и.

Три (село), півтора (ар), чотири (син), три (електрик), півтора (метр), два (озеро), два (балкон), три (ешелон), півтора (градус), половина (обруч).

Ключ. З перших букв іменників повинно скластися закінчення давньогрецького вислову: „ *Пізнай ...* “.

Дієслово

Завдання № 76*

Випишіть підряд у колонку всі форми дієслова в такому порядку, як вони названі в таблиці: 1) неозначена; 2) способів;
3) дієприкметники; 4) форми на *-но, -то*;
5) дієприслівники.

Торкнувшись, яснішати, навчений, бачено, електрифікований, їжджу, ілюстровано, експериментуючи, молотий, хочемо, ліплено, борючись, кликати, адресований, ескортуючи, явлено.

Ключ. З перших букв повинно скластися закінчення вислову давньогрецького філософа Фалеса: „*Про друзів слід пам'ятати не тільки тоді, коли вони з тобою, а й тоді...*“.

Завдання № 77**

Запишіть дієслова в дві колонки:

- 1) доконаного виду;
- 2) недоконаного виду.

Здивуватися, зупинити, колихати, сховати, остерігати, стримувати, торкнутися, звеселити, вражати, торкатися, унеможливити, світити, дихати, дістати.

Ключ. З других букв кожного слова

повинно скластися закінчення вислову В. Симоненка: „*В океані рідного народу відкривай...!*“.

Завдання № 78*

Дієслова випишіть у дві колонки:

1) з префіксами;

2) без префіксів.

Нишкнути, підкувати, заіржавіти, екзаменувати, метушитися, відновити, оцінити, агітувати, єднати, пояснити.

Ключ. З перших букв коренів повинно скластися закінчення вислову І. Світличного: „*Шлях...*“.

Завдання № 79**

Усі дієслова на -ся (-сь), крім дивитися, належать до неперехідних.

Подані дієслова запишіть у дві колонки: 1) з кінцевим -ся (неперехідні);

2) без кінцевого -ся (тут вони всі перехідні).

Учитимемо, зв'яжешся, осиплеться, купуючи, стережете, лякаються, скупчившись, уквітчавши, вихопився, зморитесь, бачить, зменшіть.

Ключ. З других букв кожного слова повинні скластися пропущені два слова у прислів'ї: „*Не ... вір*“.

Завдання № 80**

Подані дієслова запишіть у три колонки —з основою інфінітива:

1) на -а;

2) на -и, -і;

3) на приголосний.

Тріпотіти, тішити, змогти, вселяти, звучати, ударити, рокотати, побігти, знітитися, з'єднати, звести, в'їжджати, хотіти, впливти, з'їздити.

Ключ. З других букв повинні скластися пропущені три слова у вислові німецького філософа ХVІІІ ст. Йоганна Гердера: „*Хто не любить..., не заслуговує на ім'я людини*“.

Завдання № 81**

Дієслова запишіть підряд у колонку й біля кожного з них допишіть синонім з поданих нижче.

Ослабнути, хитатися, держати, куйовдити, обманути, юрмитися, спускатися, схуднути, вештатися, насмілитися, скиглити.

Синоніми: волочитися, зважитися, з'їжджати, змарніти, коливатися, кошлатити, нити, охляти, ошукати, товпитися, тримати.

Ключ. З других букв дописаних синонімів повинні скластися два пропущених слова у вислові російського письменника А. Чехова:

„Потрібно виховувати в собі смак до...“.

Завдання № 82**

Подані дієслова запишіть у три колонки:

1) у дійсному способі;

2) у наказовому;

3) в умовному.

Встигнув би, клопочемося, зупинись, скажіть, сюркочуть, збагнула, пробачте, забудьмо, квітнуло б, з'їжджай, діткнувся, стихне, пов'язала б, з'юрмилися б, вникніть, зустрінь, тьмяніють.

Ключ. З других букв кожного слова повинні скластися пропущені три слова у вислові В.Сосюри: „*Всім серцем..., — вічні ми будемо з нею*“.

Завдання № 83**

Подані дієслова запишіть у три колонки залежно від того, в якому часі вони вжиті: 1) теперішньому; 2) минулому; 3) майбутньому.

Озивається, стямився, вечоріє, забув, стихне, дивуватимусь, смієшся, скористалася, клубочаться, змерхне, шелестить, вернемося, кліпнув, смеркає, снитиметься, сюрчали, збагнула, хочете, підпадьомкатиме, заїжджав, дякуємо.

Ключ. З других букв повинно скластися шість недописаних слів у рядку з народної пісні: „Чом, чом,,.?“.

Завдання № 84**

Подані дієслова поставте в 2-й особі однини наказового способу й запишіть у дві колонки: 1) з м'яким знаком у кінці; 2) без м'якого знака.

Тратити, порадити, одрізати, зблизити, покликати, збільшити, кинути, привабити, повірити, удосконалити, розсунути, убезпечити, рушити, збути, примусити, вдарити, переважити, дозволити.

Ключ. З других букв кожного слова повинно скластися прислів'я.

Завдання № 85**

Подані дієслова поставте в 2-й особі однини теперішнього або простого майбутнього часу і запишіть у дві колонки:

- 1) дієслова I дієвідміни;**
- 2) дієслова II дієвідміни.**

Одягнути, знаходити, бачити, волокти, оголосити, гримотіти, збороти, брязкотати, тішити, воркотати, змогти, стукотіти, реготіти.

Ключ. З других букв прочитаєте два пропущені слова з вислову Т. Шевченка: „Раз... *серце вік не прохолоне!*“ .

Дієприкметник

Завдання № 85**

Дієприкметники запишіть у дві колонки:

- 1) доконаного виду;
- 2) недоконаного виду.

Скривджений, думаючий, змальований, прогнилий, вихований, охриплий, лежачий, знаючий, стиснений, задубілий, міцніючий.

Ключ. З других букв кожного слова повинно скластися закінчення вислову Л. Костенко: „*І скаже світ: — Ти...*“.

Завдання № 86**

Дієприкметники запишіть у дві колонки:

- 1) пасивні; 2) активні.

Знемагаючий, заціпенілий, зсунутий, зчорнілий, побілений, гуркочучий, оживаючий, знайдений, киплячий, знепритомнілий, оцінений, переписаний, діючий.

Ключ. З других букв кожного слова прочитаєте закінчення вислову Т. Шевченка: „*Не гріє...*“.

Завдання № 87**

Утворіть активні дієприкметники недоконаного виду й запишіть у дві колонки:

- 1) з суфіксом -уч (ий);
- 2) з суфіксом -ач (ий).

Колоти, збільшувати, свистіти, джеркотіти, сокотати, зв'язувати, сидіти, стояти, в'янути, узагальнювати, скакати, стриміти, вірити, тихнути.

Ключ. З других букв кожного слова повинно скластися закінчення вислову Ернеста Хемінгуея: „*Кожний, хто ходить по землі, має свої...*“.

Завдання № 88**

Від поданих дієслів утворіть пасивні дієприкметники в називному відмінку чоловічого роду (я к и й ?) і запишіть у дві колонки:

1) з суфіксом -(а)н-;

2) з суфіксом -єн-.

Ознаменувати, оснастити, звабити, загальмувати, знервувати, попередити, об'їздити (коня), надумати, вшанувати, позолотити, купувати, удосконалити, купити.

Ключ. З других букв кожного слова повинно скластися продовження слів гімну. „*Душу й тіло ми положим...*“.

Завдання № 89**

Випишіть окремо в колонки:

1) прикметники; 2) дієприкметники.

Гнилий, незбагнений, здобутий, попереджений, ужитковий, збудований, прогнилий, здогадливий, кипучий, закипаючий.

Ключ. З других букв кожного слова має скластися закінчення вислову Д. Білоуса: „*Переконатися пора: зробиш зло — ...*“.

Завдання № 90

Випишіть у колонки словосполучення:

1) спочатку ті, у яких не пишеться разом;

2) потім ті, у яких не пишеться окремо.

Ніким (не) полагоджений тин, (не) змащений віз, поле (не) зоране, (не) зв'язаний добре сніп, (не) вироблений ще характер, (не) згасаюче вогнище,

хата (не) накрита, (не) впольований звір, (не) висохлий досі рукав, (не) зроблений як слід, (не) доплетений тин, (не) закінчена робота, (не) скопані ще грядки.

Ключ. З останніх букв останніх слів прочитаєте два слова, пропущені у вислові Т. Шевченка: „У нас нема... .. за собою“.

Завдання № 91**

Дієприкметники випишіть у три колонки:

- 1) активні недоконаного виду;**
- 2) активні доконаного виду;**
- 3) пасивні.**

Озвучений, стоячий, знеможений, озлиднілий, перекритий, заржавілий, палаючий, згаслий, вирослий, звільнений, підтриманий, зблідлий, ораний, нагрітий, зміцнюючий, замерзлий.

Ключ. З других букв прочитаєте другу частину вислову Д. Павличка: „Де воля родиться, ...“.

Дієприслівник

Завдання № 92**

Визначте вид поданих дієприслівників і випишіть їх у дві колонки:

- 1) дієприслівники недоконаного виду;**
- 2) дієприслівники доконаного виду.**

Кличучи, встигнувши, допомігши, теревенячи, оклигавши, вживаючи, бачачи, зиркнувши, вразивши, очікуючи, дивлячись, замріявшись.

Ключ. З других букв прочитаєте два слова, пропущені у прислів'ї: „... , й ... іржею візьметься“.

Завдання № 93**

Від поданих дієслів утворіть дієприслівники недоконаного виду і запишіть у дві колонки:

- 1) із суфіксом -учи (-ючи);**
- 2) із суфіксом -ачи (-ячи).**

Вносити, свистати, белькотіти, свистіти, іти, палахкотати, клекотати, лізти, ойкати, одужувати, місити, здоровити, волочити, туркотати, очікувати, смалити, ліпити, сипати.

Ключ. З других букв має скластися закінчення вислову

О. Підсухи (чотири слова): „Щастя — не знати спокою, ...“.

Завдання № 94**

Випишіть у дві колонки:

- 1) дієприкметники;**
- 2) дієприслівники.**

Оснащуючи, кліпаючи, здобуваючі, допомагаючи, надихаючи, зволікаючи, кохаючи, увиразнюючі.

Ключ. З других букв повинен скластися початок прислів'я: „ ... — дотримай його“.

Завдання № 95**

Утворіть дієприслівники й запишіть у три колонки:

- 1) дієприслівники недоконаного виду з суфіксом -учи (-ючи);**
- 2) дієприслівники недоконаного виду з суфіксом -ачи (-ячи);**
- 3) дієприслівники доконаного виду.**

Сприятти, згадати, мстити, порушити, різати, устигнути, оздоблювати, бачити, перенести, вникати, смітити, пахнути, оббігти, ойкати, перемогти, волочити.

Ключ. З других букв, виписаних підряд, прочитаєте три слова з вислову Г. Сковороди: „..., і ти пізнаєш світ“.

ПРИСЛІВНИК

Завдання № 96**

Випишіть прислівники в три колонки:

- 1) утворені від іменників;
- 2) утворені від прикметників;
- 3) утворені від числівників.

Вночі, утрюх, сповна, по-новому, без упину, взимку, тричі, звисока, віддавна, наприкінці, зроду, поодинці, скоса, кволо, повік-віків, рівно, уп'ятеро, скоро, осторонь, сторчака, віддано, зверхньо, без угаву, начетверо.

Ключ. З других букв має скластися кінцівка вислову М. Рильського: „До могил героїв...“.

Завдання № 97**

Запишіть прислівники за розрядами в три колонки:

- 1) способу дії, міри і ступеня; 2) місця; 3) часу.

Доценту, звідкись, де-небудь, зрання, зліва, взаємно, ледве, де-не-де, допізна, удосвіта, сміло, глухо, хтозна-куди, знадвору, нині, нізвідки, безвісти, зверху.

Ключ. З других букв має скластися вислів

П. Тичини.

Завдання № 98**

Запишіть прислівники в дві колонки:

1) з вставленим -н-;

2) з вставленими -нн-.

Прихова..о, істи..о, відда..о, удава..о, страше..о, щоде..о, знеможе..о,
пружи..о, вогне..о, знаме..о, шале..о, чаву..о.

Ключ. З других букв повинен скластися початок прислів'я: „... — *мати*,
чужа — *мачуха*“.

Завдання № 99**

Словосполучення запишіть у три колонки залежно від того, як пишуться прислівники: 1) разом; 2) окремо; 3) через дефіс.

Уявляю (в)основному, плив (по)тиху, люди (з)далека, усе
(по)простому, (по)вечірньому тихо, (з)близька роздивився, знітився
(по)дитячому, окреслено (в)цілому, (до)пізна засидівся, оцінять
(по)справжньому, (з)висока зиркнув, перепочив (по)солдатськи.

Ключ. З других букв перших слів повинен

скластися початок вислову В. Симоненка: „...*світу відкриває безмежну велич*
людської краси“.

Завдання № 100**

Словосполучення запишіть у дві колонки:

1) з прийменником *по* (пишеться окремо);

2) з префіксом *по* пишеться через дефіс).

Спішили (по) курному шляху, переїхав (по) новому мосту, спитав (по) англійськи, пишу (по) українськи, брів (по) росяному лузі, зшив (по) старому, переробив (по) новому, (по) українському звичаю.

Ключ. З других букв повинні скластися два слова, пропущені в прислів'ї: „*Не..., а розум*“.

Завдання № 101**

Запишіть прислівники в три колонки залежно від написання:

- 1) одним словом;
- 2) через дефіс;
- 3) двома і більше словами.

Кінець/кінцем, все/одно, з/на/двору, не/само/хить, їжакувато/гостро, видимо7невидимо, в/основному, з/боку/на/бік, у/мить, раз/у/раз, стиха7помаленьку, в/цілому, стук/грюк, сяк/так, рік/у/рік, на/швидку/руч.

Ключ. У кожному прислівнику підкресліть другу від початку букву. З цих букв прочитаєте закінчення прислів'я: „*Без праці...*“.

Завдання № 102**

Слова і вислови запишіть у три колонки залежно від того, Як пишуться частини, розділені рисою:

- 1) разом;
- 2) через дефіс;
- 3) окремо.

У/трьох селах, у нас по/простому, зменшив у/двоє, поговорили по/просту, оживає степ у/день, не сьогодні/завтра, сніг падає з/гори, брів по/твоєму сліду, змагаємося по/дружньому, по/перше, перебігає по/осінньому полю, жовкле по/осінньому листя, збігає з/гори тої, знане з давніх/давен, радились у/трьох, хай буде по/твоєму, заглянув у/двоє дверей.

Ключ. З других букв має скластися закінчення вислову

В. Сухомлинського: „Треба тонко відчувати три речі:...“.

Завдання № 103**

Сполучення слів запишіть у три колонки залежно від написання прислівників:

- 1) одним словом;**
- 2) двома і більше словами;**
- 3) через дефіс.**

Обміркував (до)ладу, знає (аби)як, узяв (хтозна)де, (на)силу підвівся, пропав (без)вісти, давай (по)простому, звук як(не)як, зустрілись сам (на) сам, розділив (на)четверо, (з)давня відомо, зжовк (по)осінньому, здійснився кінець (кінцем), (з)малку вчися, (від)тоді все змінилося, деренчить раз (у) раз, одягнений як(не-будь), ойкнув (с)проквола, видадуть (на)гора.

Ключ. З других букв перших слів прочитаєте вислів В. Симоненка.

Завдання № 104**

Слова й словосполучення запишіть у три колонки:

- 1) написані окремо (двома і більше словами);**
- 2) написані разом (одним словом);**
- 3) написані через дефіс.**

О/півночі, по/доброму, прийшов/би, раз/у/раз, із/за, один/на/один, з/рання, сніжно/білий, кінець/кінцем, усе/ж/таки, наче/б/то, о/цей, казна/коли, який/небудь, значно/більше, рано/вранці, таки/зробив, рясно/листя. 2. Скільки/завгодно, ані/скільки, в/основному, неначе/б/то, із/під, у/шістьох, крок/за/кроком, вряди/годи, тим/часом, вугле/видобуток, по/батьківськи, все/одно, с/краю, на/впростець, хтозна/з/ким, з'єднати/ся, адміністративно/територіальний, під/час, будь/як.

Ключ. У кожному першому слові підкресліть другу від початку букву. З цих букв прочитаєте:

1) початок вислову Ю. Яновського: „... *творчості*“ (між другим і третім словами треба поставити тире);

2) закінчення вислову Лесі Українки: „*Герой...*“.

Завдання № 105**

Слова й словосполучення запишіть у три колонки залежно від того, як треба написати частини, що в дужках:

1) разом;

2) окремо;

3) через дефіс.

(В)щерть наповнений, (на)випередки мчимо, здіб-ний(таки), зрадів (по)справжньому, квіти (не)полито, (з)серёдини вийшов, (будь)яка погода, (на)добраніч вам, (із)за лісу, (хто)зна з якого боку, віч(на)віч з літом, (чим)скоріш, зміцнювати день (у) день.

Ключ. З других букв перших слів прочитаєте побажання. Запишіть його

Прийменник

Завдання № 106**

Випишіть словосполучення в дві колонки:

1) з непохідними прийменниками;

2) з похідними.

Здибався з другом, поклав у шухляду, присів коло мене, уболіває за справу, росте навпроти школи, збори наприкінці літа, зрубав при корені, держав про запас, виглянув з-за рогу.

Ключ. З других букв перших слів повинен скластися початок прислів'я: „..., *добре й буде*“.

Завдання № 107*

Випишіть у колонки окремо словосполучення, у яких прийменники вжито:

- 1) з родовим відмінком;**
- 2) із знахідним;**
- 3) з орудним;**
- 4) з місцевим.**

Став біля порога, виріс над морем, трапилось у травні, лишився без грошей, надіятися на випадок, обіч дороги, експеримент у лабораторії, ішов з батьком, виглянув з вікна, росте на горі, абстрагуймося від частковостей, агітація за кандидатів.

Ключ. З перших букв перших слів повинно скластися закінчення прислів'я: „*Не кидай...*“.

Завдання № 108*

Запишіть словосполучення у дві колонки:

- 1) з вставленим варіантом прийменника в;**
- 2) з вставленим варіантом прийменника у.**

Щодня ... роботі, озимина ... полі, риба .. воді, багаж... автобусі, обвал ... горах, ураган ... океані, ніде ... світі, зсипав ... засік, ураган ... пустелі, іскра ... попелі, міст ... майбутнє, був ... театрі, йдуть ... інститут, ударив ... дзвін, виступала ... філармонії.

Ключ. З перших букв перших слів повинно скластися закінчення прислів'я: „*На те голова,...*“.

Завдання № 109*

Запишіть словосполучення в дві колонки:

- 1) ті, у яких прийменники пишуться одним словом;**
- 2) ті, у яких прийменники пишуться через дефіс.**

Спуститися (з)над хмар, один (з)перед одного, садять (по)над яром, виріс (по)серед поля, лине (з)посеред гаю, один (з)поміж усіх, об'єднатися (за)ради справи, яскравий (по)над міру, мружитися (з)під брів, атака (з)за лісу.

Ключ. З перших букв повинен скластися початок прислів'я: „... м'якша від чужої подушки“.

СПОЛУЧНИК

Завдання № 110*

Словосполучення запишіть у дві колонки:

- 1) із сполучником **а**;
- 2) із сполучником **і**.

Рада (й, і) розрада, орачі (й, і) сіячі, шука (й, і) йорж, епос (й, і) лірика, дим (й, і) чад, згода (й, і) лад, автобус (й, і) таксі, літо — (й, і) зима, учитель (й, і) учні, мама (й, і) тато, іній (й, і) сніг.

Ключ. З перших букв перших слів повинно скластися закінчення прислів'я: „Бачить око далеко, а...“.

Завдання № 111

Випишіть сполучення слів у дві колонки залежно від того, як пишеться частина сполучника, що в дужках:

- 1) окремо;
- 2) разом.

Хоч(би) вродив хліб, як(би) був лід, ніби(то) літо, все(ж) віри не йму, неначе(б)то гриб, (не)зважаючи на вітер, коли(б) то брат, та(ж) кажи, то(ж) будь обачним, сміх та(й) тільки.

Ключ. З останніх букв останніх слів повинна скластися друга частина вислову Б.-І.Антонича: „*Найбільше щастя — ...*“.

Завдання № 112**

Випишіть сполучення слів у дві колонки залежно від того, як пишеться частина, що в дужках:

- 1) разом;
- 2) окремо.

Усі за(те) проголосували; звернувся те(ж); тісно, за(те) не холодно; вдав, неначе(б) не почув; плануй, як(би) встигнути; що(б) Де могло означати; клич, що(б) разом іти; виходь, та(ж) дощ перестав; схотів ,те(ж) піти; то(ж) приходь; свідчить про(те) саме; оглянувся про(те); мов(би) випадково; та(ж) стежка.

Ключ. З других букв першого слова мають скластися три слова, пропущені в прислів'ї: „*Від меча рана загоїться, а ... — ніколи*“.

Частка

Завдання № 113**

Випишіть вислови в дві колонки:

- 1) з частками, написаними через дефіс;
- 2) з частками, написаними окремо.

Слухати кого (небудь), любив (таки), збудуй (но), злякався хтозна (й) чого, сюди (ж), вигдавав (казна) що, адже (то) був я, отакий (то) він, ніби (то)

все гаразд, перемогла та (ж) команда, зробив (аби) як, кинув (будь) як, ойкнув (би).

Ключ. З других букв перших слів повинно скластися закінчення вислову О. Гончара: „*Це таки щастя—...*“.

Завдання № 114**

Пригадайте, які ще слова (прислівники, прийменники) пишуться через дефіс, і подані сполучення слів запишіть у дві колонки:

1) ті, у яких частини, що в дужках, пишуться разом;

2) ті, у яких/ці частини пишуться через дефіс.

Ущух врешті (решт), що (небудь) придумаємо, оснащено (аби) як, (як)найшвидше зроби, (з)над хмар, переробив (по)своєму, обладнав (по)новому, начеб (то) правда, був тільки (но) тут, оживає (по) малу, вирости (як)над дорогою, з давніх (давен), сьогодні (таки).

Ключ. З других букв перших слів прочитаєте початок вислову давньогрецького мислителя Сократа: „*..., щоб я тебе побачив*“.

Завдання № 115**

Словосполучення запишіть у дві колонки:

1) з префіксом не-;

2) з заперечною часткою *не*.

Сказав (не)впевнено, розгулялась (не)года, клас (не) прибраний, сюди (не)підемо, вжито (не)гайних заходів, здивувався (не)випадково, писав (не)думаючи, зник (не)сподівано, давно (не)здужає, книжку (не/прочитано, такого ще (не)чувано.

Ключ. З других букв перших слів повинні скластися два слова з вислову Григора Тютюнника: „*...неповторна*“.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Горенко М.І. Різномірні комбіновані завдання під час вивчення самостійних частин мови// Вивчаємо українську мову та літературу, 2008. - №27. – С. 29 – 34
2. Скоромовська Н. Завдання і вправи до теми „Морфологія“ 6 – й клас// Українська мова та література, 2003. - №38. – С.13 – 20
3. Скоромовська Н. Матеріали до підсумкового кроку з морфології // Українська мова та література, 2005. - №10. – С.9 – 10
4. Ющук І.П. Рідна мова: Підруч. для 7 кл. – К.: Арт – Освіта, 2004. – 288с.
5. Ющук І.П. Рідна мова: Підруч. для 8 кл. – К.: Арт – Освіта, 2004. – 256с.